

Sygn. akt I Ca 267/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2014r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący- Sędzia SO Grzegorz Zabielski – spr.

Sędzia SO Marta Truszkowska

Sędzia SR del do SO Monika Strzyżewska

Protokolant: st. sekr. sąd Janina Suchecka

po rozpoznaniu w dniu 30 września 2014 r. w Ostrołęce

na rozprawie

sprawy z powództwa T. S.

przeciwko R. S.

o ustanowienie przez Sąd rozdzielenia majątkowej

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Wyszkowie VII Zamiejscowy Wydział Rodzinny i Nieletnich z siedzibą w P.

z dnia 25 kwietnia 2014 r., sygn. akt VII RC 335/13

orzeka:

oddala apelację.

Sygn. akt I Ca 267/14

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym do Sądu Rejonowego w Wyszkowie VII Zamiejscowy Wydział Rodzinny i Nieletnich z siedzibą w P. powód T. S. wniósł o ustanowienie rozdzielenia majątkowej pomiędzy małżonkami T. S. ur. (...) w B. i R. S. z domu (...) ur. (...) w S., których związek małżeński został zawarty w dniu 22 stycznia 2005 r. przed Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w W., Nr aktu 2/2005 - z datą wsteczną, tj. od dnia 15 listopada 2012 r. Ponadto powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu.

W toku postępowania powód zmodyfikował powództwo, wnosząc o ustanowienie rozdzielenia majątkowej z datą wsteczną od 27 grudnia 2012 r.

W odpowiedzi na pozew pozwana R. S. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania.

Wyrokiem wydanym w dniu 25 kwietnia 2014 r. w sprawie VII RC 335/13 Sąd Rejonowy w Wyszkowie VII Zamiejscowy Wydział Rodzinny i Nieletnich z siedzibą w P. powództwo oddalił.

Podstawą tegoż rozstrzygnięcia były poniższe najważniejsze ustalenia faktyczne i wyrażone oceny prawne:

T. S. i R. S. z domu (...) są małżeństwem od 22 stycznia 2005 r. Żadna ze stron nie jest ubezwłasnowolniona, nie została ogłoszona upadłość, małżonkowie nie zawierali umów majątkowych. Między stronami nie istnieje więź fizyczna (okoliczności bezsporne).

Strony mają oddzielne konta, nie miały też wspólnego konta w czasie związku małżeńskiego.

Majątek małżonków stanowi mieszkanie w B., które jest własnością małżonków, dom jednorodzinny w W. – obciążone kredytem hipotecznym, strony obecnie mieszkają w tym domu.

Powód T. S. jest właścicielem samochodu V. (...) z 1991 r. wartości ok. 3000 zł, zakupionego przed ślubem. Strony mają jeszcze drugi samochód - V. (...) zakupiony już po ślubie, który jest zarejestrowany na pozwaną.

T. S. jest nauczycielem. Jego łączny dochód miesięczny wynosi ok. 4500 zł. R. S. także utrzymuje się z wynagrodzenia za pracę w charakterze nauczyciela – miesięcznie otrzymuje 1750 zł netto. Dodatkowo pracuje jako instruktorka aerobiku z wynagrodzeniem w wysokości ok. 300 zł miesięcznie. Po opłaceniu rachunków pozostaje jej ok. 1200 zł. Strony zaciągnęły wspólnie 4 zobowiązania kredytowe, które spłacają w sposób następujący.

Pozwana spłaca 30-letni kredyt w wysokości 40.000 zł - przeznaczony na sfinansowanie nabycia działki - w miesięcznych ratach wynoszących ok. 250 zł. Ponadto spłaca kredyt w kwocie 50.000 zł - zaciągnięty na sfinansowanie wykończenia domu - w miesięcznych ratach wynoszących 667,97 zł.

Powód spłaca natomiast kredyt w wysokości 240 000 zł - zaciągnięty na budowę domu na okres na 30 lat - w miesięcznych ratach w wysokości 1350-1400 zł, w zależności od kursu euro. Oprócz tego spłaca kredyt wzięty na zakup solarów do domu - w ratach po 250 zł miesięcznie. Wszystkie kredyty były zaciągnięte wspólnie, małżonkowie wspólnie uzgodnili taki podział spłaty kredytów już w 2006 r.

Oprócz zobowiązań kredytowych, obciążenia stron stanowią rachunki bieżące, tj. czynsz 250 zł, prąd 500 zł/na 2 miesiące, woda 100 zł/kwartał, opłaty za przedszkole córki A. ok. 200-260 zł. Opłaty są regulowane przez powoda, z wyjątkiem należności za prąd, za który częściowo płaci pozwana. Od czerwca 2013 r. powód płaci połowę opłat. Pozwana opłacała również należności za wywóz nieczystości od sierpnia 2010 r. do września 2012 r. Od tego czasu opłaty te ponosi powód. Koszty utrzymania dziecka strony ponoszą wspólnie. Powód kupił córce buty i ubrania za kwotę ok. 200 zł, śpioszki i skarpety za ok. 30-40 zł, leki (w razie potrzeby, małaletnia nie choruje na przewlekłe schorzenia). Pozwana gotuje dla dziecka obiady z produktów, które kupuje powód. Pozwana również kupuje dla dziecka produkty żywnościowe, ubrania, ponosi koszty wizyt lekarskich. Z powodu choroby dziecka pozwana przebywała na zwolnieniu lekarskim.

Pozwana wskazała, że - w jej ocenie - separacja faktyczna w małżeństwie stron istnieje od 27 grudnia 2012 r., gdy wyjechała z dzieckiem do rodziców(k.50v). Strony mieszkają wspólnie w domu w W., ale mają oddzielne miejsca w łódźce i robią oddzielnie zakupy żywnościowe.

Bezspornym jest, że strony były razem przez okres 4 dni na wakacjach 2013 r. w K..

Odwolując się art. 52 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (dalej k.r.o.) Sąd wskazał, że z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać ustanowienia przez sąd rozdzielności majątkowej.

Co do zasady rozdzielność majątkowa powstaje z dniem oznaczonym w wyroku, który ją ustanawia, ale - jak stanowi art. 52 § 2 k.r.o. - w wyjątkowych wypadkach, sąd może ustanowić rozdzielność majątkową z dniem wcześniejszym

niż dzień wytoczenia powództwa, w szczególności, jeżeli małżonkowie żyli w rozłączeniu. Instytucja zniesienia wspólności majątkowej jest fragmentarycznym rozwiązaniem w sferze kształtowania stosunków natury ekonomicznej w małżeństwie, stąd też szczególnego znaczenia nabierają prawno-majątkowe aspekty relacji między małżonkami prowadzącymi działalność gospodarczą (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13.01.2003 r., II CKN 1070/98 - niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23.02.2001 r., II CKN 398/00 - niepubl.).

W sprawie poza sporem było, że strony są małżeństwem, żadna z nich nie była ubezwłasnowolniona ani nie została ogłoszona upadłość jednego z małżonków.

Strony wskazały, że pomimo zawartego związku małżeńskiego, istnieje pomiędzy nimi separacja faktyczna. Mieszkają razem, ale nie ma między nimi więzi fizycznej, mają oddzielne pomieszczenia, oddzielne półki w lodówce.

Sąd I instancji zauważył jednak, że według utrwalonego, tak w piśmiennictwie, jak i w orzecznictwie sądowym poglądu, ważnym powodem do zniesienia wspólności majątkowej małżeńskiej jest separacja małżonków uniemożliwiająca im współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.10.1997 r., I CKN 238/97 - niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13.05.1997 r., III CKN 51/97, OSNC 1997/12/194 i przytoczone tam orzecznictwo Sądu Najwyższego, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.06.2000 r., III CKN 287/00 - niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13.01.2000 r., II CKN 1070/98 - niepubl.).

Podkreślenia wymaga, że "ważnym powodem" w rozumieniu art. 52 § 1 k. r. o. nie jest każda postać (przejaw) separacji faktycznej małżonków, lecz tylko taka, która zarazem uniemożliwia im lub znacznie utrudnia współdziałanie w zarządzie ich majątkiem wspólnym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2000 r. II CKN 1070/98LEX nr 50872).

W niniejszej sprawie Sąd I instancji uznał, że sytuacja, w której znajdują się małżonkowie S. jest separacją faktyczną, ale nie tego rodzaju, który uniemożliwia im współdziałanie w majątku wspólnym. Sąd zauważył, że wiele aspektów, które powód podnosił w ramach swojej argumentacji uzasadniającej jego żądanie, faktycznie istniało od początku trwania związku małżeńskiego i było wynikiem wzajemnych ustaleń. Strony od początku małżeństwa (oczywiście również przed jego zawarciem) miały odrębne konta. Razem współdziałają przy spłatach kredytów, zaciągniętych wspólnie w czasie trwania związku małżeńskiego. Podział ten jest logiczny i rozsądny. Pozwana spłaca raty na mniejsze sumy, największy kredyt spłaca powód. Jest to adekwatne do zarobków utrzymywanych przez strony i było wynikiem wzajemnych uzgodnień. Strony współdziałają - przynajmniej częściowo - ekonomicznie przy ponoszeniu kosztów utrzymania dziecka. Powód opłaca większość rachunków, pozwana gotuje, opiekuje się dzieckiem w czasie choroby i przez większość czasu wolnego. Nie jest zatem tak, jak twierdzą strony, że nie są one w stanie porozumieć się na żadnej płaszczyźnie. Rozbieżność charakterów stron nie jest ważnym powodem w rozumieniu art. 52 k.r.o. Orzecznictwo od dawna uznaje za tego rodzaju przyczyny np. alkoholizm, narkomanię, skłonności do hazardu. Są to zatem zjawiska patologiczne. W tym zakresie powtórzenia wymaga, że nie każdy przejaw separacji faktycznej uzasadnia orzeczenie rozdzielenia majątkowej (tym bardziej z datą wsteczną), ale tylko taki, który uniemożliwia im współdziałanie w majątku wspólnym, a tego rodzaju sytuacja w tej sprawie nie zachodzi.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. Pozwana wniosła o zasądzenie zwrotu kosztów sądowych, ale - jako strona wygrywająca - nie poniosła żadnych kosztów postępowania. Z tego względu jej wniosek podlegał oddaleniu.

Powyzszy wyrok został zaskarżony przez powoda - w części oddalającej jego powództwo o ustanowienie rozdzielenia majątkowej.

Zaskarżonemu wyrokowi powód zarzucił naruszenie przepisów postępowania, w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. polegające na przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów, poprzez dowolną wybiórczą i sprzeczną z zasadami logicznego rozumowania i doświadczeniem życiowym ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, a także błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, będące w istocie konsekwencją nieprawidłowej dowolnej i wybiórczej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, polegające na przyjęciu, że „sytuacja,

w której znajdują się strony niniejszego postępowania jest separacją faktyczną, ale nie tego rodzaju, że uniemożliwia im współdziałanie w majątku wspólnym”.

Zważając na postawione zarzuty skarżący wniósł o:

- 1) zmianę skarżonego wyroku przez Sąd II instancji poprzez ustanowienie rozdzielnosci majątkowej między stronami, ewentualnie - w razie nie uwzględnienia wniosku sprecyzowanego wyżej - wniósł o:
- 2) uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji,

Pozwana nie zajęła żadnego stanowiska odnośnie żądania apelacji.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powoda jest bezzasadna, więc podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne – uznając je za prawidłowe - ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy i dokonana na ich podstawie ocenę prawną zgłoszonego żądania. W tym zakresie nie zachodzi potrzeba ponownego ich przytaczania.

Stawiając zarzut procesowy naruszenia przez Sąd I instancji art. 233 § 1 k.p.c. skarżący nie wskazał przyczyny dyskwalifikującej postępowanie Sądu Rejonowego w zakresie objętym apelacją, a w szczególności nie określił kryteriów oceny, które Sąd naruszył przy analizie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając. W judykaturze mocno akcentuje się pogląd, że samo stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżących odpowiada rzeczywistości, nie jest wystarczającym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 13 września 2012 r., I ACa 445/12). Konieczne jest bowiem wykazanie, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, gdyż tylko takie uchybienie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej, niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 12 października 2012 r., I ACa 209/12).

Uwzględniając powyższe, stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy nie naruszył ustanowionej przepisem art. 233 § 1 k.p.c. zasady swobodnej oceny dowodów. Nie przekroczył jej granic, dokonał właściwych i pełnych ustaleń faktycznych, prezentując w procesie wnioskowania logiczne i zgodne z doświadczeniem życiowym rozumowanie. Zebrany w sprawie materiał dowodowy ocenił w sposób kompleksowy, ustalając na jego podstawie okoliczności faktyczne niniejszej sprawy.

Zarzut obraży art. 233 § 1 k.p.c. jawi się zatem jako bezzasadny i świadczący o dezaprobachie stanu faktycznego ustalonego na podstawie zgromadzonego przez Sąd I instancji materiału dowodowego tylko z tej przyczyny, że nie wspiera on stanowiska prezentowanego przez powoda zakładającego, że w sprawie zachodzą okoliczności uzasadniające przyjęcie, iż zaistniał ważny powód ustanowienia rozdzielnosci majątkowej między stronami i to z datą wsteczną.

Mając na uwadze to, iż powód na rozprawie apelacyjnej w dniu 30.09.2014 r. (k. 111-112) zgłosił, nie podniesiony w apelacji z dnia 11.06.2014 r. (k. 96-100), wniosek dowodowy o przesłuchanie go w charakterze strony na okoliczność wyprowadzenia się pozwanej ze wspólnie zajmowanego domu, która w jego ocenie przesądza o braku zdolności stron do współdziałania w zarządzie majątkiem wspólnym, a wobec okoliczności niestawiennictwa pozwanej na rozprawie (prawidłowo powiadomionej o jej czasie, terminie i miejscu) powyższy uzależnił od wpływu rzezonego wniosku na tok postępowania, zastrzegając, iż w razie uznania w tym przypadku przez Sąd istnienia podstaw do odroczenia rozprawy z uwagi na konieczność przesłuchania obu stron, przedmiotowy wniosek cofa (rezygnuje), Sąd Okręgowy postanowił oddalić wniosek o przesłuchanie w charakterze strony jedynie powoda. W orzecznictwie przyjmuje się, że dowód z przesłuchania stron ma charakter fakultatywny, subsydiarny i symetryczny (wyrok SN z dnia 5 czerwca 2009 r., I

PK 19/09). Explicite z treści przepisu art. 299 k.p.c. wynika, że jego przedmiotem są wyłącznie niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

W ocenie Sądu Okręgowego, w sprawie nie zachodziły przesłanki określone w art. 302 § 1 k.p.c. uzasadniające ograniczenie wskazanego dowodu do przesłuchania w charakterze strony wyłącznie powoda. Przedstawiony przez powoda fakt wyprowadzenia się pozwanej ze wspólnie zamieszkiwanego domu, stanowiący – jego ocenie - ważny powód ustanowienia rozdzielności majątkowej między małżonkami, ze względu na wyłączenie możliwości współdziałania w zarządzie majątkiem wspólnym, jako okoliczność sporna wymagał przeprowadzenia dowodu z przesłuchania obu stron. Skoro strona powodowa zastrzegła aktualność wniosku jedynie w zakresie przesłuchania w tym charakterze wyłącznie powoda, rzeczony wniosek jako niedopuszczalny należało oddalić.

W ocenie Sądu Okręgowego w sposób prawidłowy Sąd I instancji zastosował przepis prawa materialnego, tj. art. 52 § 1 k.r.o. Nie ulega wątpliwości, że między małżonkami powstają sytuacje konfliktowe w przedmiocie zakresu ponoszenia finansowego ciężaru związanego z utrzymaniem rodziny, jednakże - jak trafnie wskazał Sąd Rejonowy - przedstawiona sytuacja nie jawi się jako uniemożliwiająca małżonkom jakiegokolwiek współdziałania w zarządzie majątkiem wspólnym. Więcej, jest ona wyrazem uzgodnień między stronami poczynionych w początkowym okresie po zawarciu związku małżeńskiego. To wówczas strony zdecydowały, iż każde z nich będzie dysponowało oddzielnym rachunkiem bankowym, z którego środków będzie pokrywało określone wydatki związane czy to z utrzymaniem wspólnie zamieszkiwanego domu, czy też wynikające z zawartych umów kredytowych. W tym zakresie nie może być zatem mowy o zaistnieniu zasadniczej zmiany, która oceniona jako uniemożliwiająca współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym uzasadniałaby – na podstawie art. 52 § 1 k.r.o. – ustanowienie rozdzielności majątkowej między małżonkami.

Nie można przy tym, jak zdaje się czynić to strona powodowa, utożsamiać ważnych powodów zniesienia wspólności majątkowej małżeńskiej z przyczynami rozvodu (rozkładem pożycia w jego sferach fizycznej i psychicznej). Włączenie w zakres badania ważnych powodów zniesienia wspólności majątkowej małżeńskiej kwestii rozkładu pożycia grozi skupieniem uwagi Sądu na drobiazgowych badaniach faktów z zakresu osobistych relacji małżonków, zamiast skoncentrowania się na problemach natury majątkowej, istotnych w sprawach, o których mowa w art. 52 k.r.o. Nie ulega zatem wątpliwości, że strony - choć pozostają w separacji faktycznej pomimo powstających między nimi konfliktów - współdziałają w zarządzie majątkiem wspólnym.

W przekonaniu Sądu Okręgowego, mając na uwadze ten aspekt prawno-majątkowy, nabierający istotnego znaczenia przy wykładni art. 52 § 1 k.r.o. nie sposób przyjąć, że w sprawie nastąpił ważny powód uzasadniający ustanowienie rozdzielności majątkowej między stronami.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c.